

FERTŐ IMRE

Szűrt liberalizáció és kettős mérce

Az EU–Mercosur megállapodás agrárhatásai, környezeti kockázatai és politikai gazdaságtana

Az EU–Mercosur társulási megállapodásnak az európai mezőgazdaságra gyakorolt hatásai jóval túlmutatnak a vámok ügyén. Az elemzések leginkább azzal foglalkoznak, hogy a piacnyitás miként találkozik az EU belső környezeti, állatjóléti és élelmiszerbiztonsági normáival, és hogyan oszlanak meg a terhek és a nyereségek a tagállamok, a termékpályák és a gazdaságtípusok között. A friss irodalom túlnyomó része az EU-ra gyakorolt teljes hatást csekélynek, az elosztási következményeket viszont jelentősnek találja: a marhahús-, a baromfi-, a cukor- és részben a rizsággazat sérülékenyebb, míg a versenyképesebb szegmensek (például a tej- és a sertéstermelés) előtt új exportcsatornák nyílhatnak. A „szűrt liberalizáció” (vámkontingensek, egészségügyi és növényegészségügyi intézkedések, fenntarthatósági előírások) tompíthatja a jövedelmi sokkokat, de nem oldja fel a kormányzási paradoxont: a belső fegyelem és a külső engedékenység gyanúját. A tanulmány mechanizmusorientált szintézisben rendszerezi a fő csatornákat és a szakpolitikai tanulságokat.

Journal of Economic Literature (JEL) kód: F13, F14, Q17, Q18, Q56.

Kulcsszavak: EU–Mercosur, agrárkereskedelem, KAP, állatjólét, erdőirtás, fenntarthatósági kormányzás, élelmiszer-biztonság.

Filtered liberalisation and double standards: The agri-food impacts, environmental risks, and political economy of the EU–Mercosur agreement

IMRE FERTŐ

The EU–Mercosur agreement debate is not merely about tariffs. It concerns how market opening interacts with EU environmental, animal-welfare and food-safety standards, and how gains and losses are distributed across member states, product lines and farm types. Recent literature suggests small aggregate effects for the EU but sizeable distributional consequences: beef, poultry, sugar (and partly rice) appear more exposed, while competitive segments (e.g. dairy and pigmeat) may benefit from new export opportunities. “Filtered liberalisation” (tariff-rate quotas, SPS and conformity

Fertő Imre főigazgató, ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont; egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem Fenntartható Fejlődés Intézet (e-mail: ferto.imre@krtk.elte.hu).

A tanulmányra a Creative Commons CC-BY irányelvei érvényesek.

A kézirat első változata 2026. január 17-én érkezett szerkesztőségünkbe.

DOI: <https://doi.org/10.18414/KSZ.2026.3.271>

regimes, sustainability provisions) can mute direct income shocks, yet it does not eliminate a central governance paradox: the perceived gap between strict internal rules and external enforcement. This paper provides a mechanism-oriented synthesis of key impact channels and policy implications.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: F13, F14, Q17, Q18, Q56.

Keywords: EU–Mercosur, agri-food trade, CAP, animal welfare, deforestation, sustainability governance, food safety.

Bevezetés

Az EU–Mercosur társulási megállapodásról szóló vita sokáig úgy hatott Magyarországon, mint egy távoli „brüsszeli” dosszié: időről időre felbukkan, a szereplők elmondják a rituális érveket, majd a téma visszasüllyed a szakpolitikai háttérbe. A helyzet azonban ma már nem ilyen kényelmes. A kereskedelempolitikai tárgyalások végpontja közelebb került, miközben az uniós zöldátmenet, az élelmiszerlánc-szabályozás szigorodása és a vidéki lakosságot érintő jövedelmi kockázatok egyszerre erősödnek. Ebben a konstellációban a Mercosur-megállapodás nem csupán egy újabb szabadkereskedelmi egyezmény, hanem egy valóságos intézményi sokk kiváltója: az ösztönzők, korlátok és ellenőrzési rendszerek új konfigurációja, amely átrendezi a gazdasági szereplők mozgásterét. Éppen ezért a kérdés tárgya nem önmagában a kereskedelem, hanem a rendszer logikája: hogyan találkozik a piacnyitás az EU belső normáival, és milyen elosztási konfliktusokat termel ez a találkozás.

Magyarország szempontjából a téma fontossága nem elsősorban a mezőgazdaság GDP-hez való hozzájárulásának arányán mérhető. Az ügy súlyát inkább az adja, hogy az élelmiszer-gazdaság egyszerre exportágazat és foglalkoztatási tér, vidéki társadalomszervező erő, továbbá az élelmiszerárak a megélhetési költségek egyik legérzékenyebb elemét alkotják. Ezért a kereskedelempolitikai változások nem szektorális apróságok, hanem a termelő–feldolgozó–kereskedő láncban új alkuhelyzeteket és jövedelepályákat alakítanak ki. A friss nemzetközi irodalom egyre inkább ezt a láncszemléletet követi: a hatások nem állnak meg a farmok szintjén, hanem a feldolgozási koncentráción, a minőségi és megfelelőségi szűrőkön, illetve a piaci hozzáférés intézményi feltételein keresztül érvényesülnek (Szajner et al., 2025).

A nemzetközi szakirodalom közös metszete ugyanakkor józanabb annál, mint amit a politikai viták sugallnak. Több, eltérő módszertanú munka arra jut, hogy a megállapodás az EU élelmiszer-gazdaságának egésze számára szerény nyereséget hoz, miközben az agrárszektoron belül a veszteség-nyereség mérleg ágazatonként nagymértékben különbözik: a változások kedvezőtlen hatásainak leginkább kitett termékpályák rendre a marhahús és a baromfi, több elemzés szerint a cukor és a rizs is; ezzel szemben egyes versenyképes ágazatok (például a tej- és sertésszektor) exportlehetőségei bővíthetnek (Ferrari et al., 2025; Gohin & Matthews, 2025; Krzyzanowski, 2025; Pelikán & Döbeling, 2020). Politikai gazdaságtani értelemben ez az a helyzet, amikor a veszteségek koncentráltan jelentkeznek, a nyereségek viszont szétterülnek, ezért a veszteségek érthetően tiltakoznak, sőt intenzíven mobilizálnak más érintett veszteseket, közvetlenül fenyegetett csoportok tagjait, valamint szervezett

érdekképviselőteiket (szakszervezeteket, szakmai kamarákat, ágazati lobbikat) és a szimpatizáns közvéleményt, miközben a nyertesek sokszor csendben maradnak. A Mercosur-ügy átpolitizálódását és az agrárérdekek különös mozgósító erejét több friss elemzés éppen e logika szerint írja le (Del Pupo, 2025; Duina, 2025).

A vitázók egyik félreértése abból fakad, hogy a megállapodást gyakran „szabad” liberalizációként képzelik el, miközben a tényleges hatást több intézményi szűrő alakítja. Tarifális oldalon a vámkontingensek és a részleges nyitás a legfontosabb, a másik oldalon pedig az egészségügyi és növényegészségügyi intézkedések (*sanitary and phytosanitary standards, SPS*), a megfeleléséértékelés, a nyomon követés és a minőségi előírások, mindezek felett pedig a fenntarthatósági és erdőirtást korlátozó eszközök, illetve az EU belső szabályozási pályája (Heyl et al., 2021; Leśkiewicz, 2025). Mindennek a közgazdasági lényege az, hogy a termelési költségekbe beépülnek a szabályozási terhek és az externáliák. Ha a külkereskedelmi korlátok lebontása olyan áruk előtt nyitja meg az utat, amelyek előállítására eltérő környezeti és állatjóléti szabályok vonatkoznak, akkor egy „belső fegyelem – külső engedékenységgel” típusú paradoxon keletkezhet: a belső reformok költségeit a hazai termelők viselik, miközben a piacon olyan szereplőkkel versenyeznek, akiknek az áraiban ezek a költségek kevésbé jelennek meg. Vagyis ebben az esetben a versenyfeltételek egyenlősége nem méltányossági, hanem intézményi kérdés.

A fenntarthatóság ügyében a friss irodalomban különösen éles megfogalmazásokkal találkozunk. Több szerző szerint a megállapodások környezeti fejezetei politika-ileg látványosak, de végrehajtásuk jogilag gyakran csupán korlátozottan kikényszeríthető; a környezeti vállalások kompromisszumos volta önmagában kormányzási kockázat (de Oliveira et al., 2024; Harrison & Paulini, 2024; Heyl et al., 2021). Például az erdőirtás és a biodiverzitás kérdését nem lehet félresöpörni, mert az export növekedése miatti termelésbővülés felgyorsíthatja a földhasználat változását. Több tanulmány pedig a szabályozási „kiskapuk” és az ösztönzők kedvezőtlen kombinációjára figyelmeztet (Fuchs et al., 2024). Ezt a képet megerősítik azok a globális empirikus eredmények is, amelyek az erdőirtásoknak a talaj biodiverzitására és az ökoszisztéma-szolgáltatásokra gyakorolt kedvezőtlen hatásait emelik ki (Hua et al., 2024; Keck et al., 2025; Qu et al., 2024).

A kormányzás azonban nem csupán környezeti kérdésekre vonatkozik. Az élelmiszerbiztonsággal foglalkozó jogi elemzések hangsúlyozzák, hogy az EU formálisan betartja szigorú SPS standardjait, és az importot megfeleléségi rendszerekkel szabályozza; a kritikus pont inkább az ellenőrzési kapacitás és a kereskedelemkönnyítés feszültsége (Leśkiewicz, 2025). Az állatjóléti dimenzióban pedig a friss politikai gazdaságtani irodalom egy kényes jelenséget nevez meg: a megállapodás hozzájárulhat az Unió belső reformjainak az elakadásához, mert a döntéshozók óvatosabbá válnak a szigorításokkal, nehogy külkereskedelmi konfliktust generáljanak (Del Pupo, 2025; Duina, 2025). Ha ez így van, akkor a kereskedelempolitika nem külső adottság, hanem a belső szabályozás mozgásterének alakítója – és ettől válik a róla folyó vita tartóssá.

A geopolitikai háttér tovább növeli az ügy jelentőségét. A megállapodás ugyanis nemcsak gazdasági, hanem stratégiai projekt is: nyitás, normák exportja, amelynek során az EU igyekszik kiépíteni a „nyílt stratégiai autonómiáját”. Ez a három cél nem

mindig fér össze, és a köztük lévő feszültség végrehajtási és belpolitikai konfliktusokban csapódhat le (Martins et al., 2025; Pose-Ferraro, 2026).

Ebben a helyzetben e tanulmány hozzájárulása három pontban ragadható meg. Először, a legutóbbi két év legfontosabb publikációira és hivatkozási hálójukra támaszkodva mechanizmusorientált szintézist adunk: nem egyszerűen összeadjuk az eredményeket, hanem azonosítjuk, hogy a tarifális és nem tarifális szűrők, valamint a környezeti és állatjóléti kormányzás miként közvetíti a hatásokat (Ferrari et al., 2025; Gohin & Matthews, 2025; Heyl et al., 2021; Leśkiewicz, 2025). Másodsor, a megállapodást szűrt liberalizációként értelmezzük, és megmutatjuk, hogy a szűrők mikor tompítják a közvetlen jövedelemsokkot, és mikor termelnek ki új legitimitási konfliktust – különös tekintettel a versenyfeltételek egyenlőségének a problémájára. Harmadsor, hidat építünk a kis aggregált hatást és a termékpályák érintettségének szórását hangsúlyozó gazdasági modellek és a végrehajthatóságot, a szabályozási hitelességet és a reformpálya sérülékenységet kiemelő jogi-politikai gazdaságtani elemzések közé: azt állítjuk, hogy a Mercosur-ügy megértésének kulcsa e két dimenzió összekapcsolása.

A tanulmány szerkezete ehhez igazodik. Először az elemzési keretet rögzítjük: a megállapodást szűrt liberalizációként értelmezzük, és megmutatjuk, hogyan kapcsolódik ehhez a kettős mérce kockázata. Majd a gazdasági hatásokat tárgyaljuk, a „kicsi aggregált hatás – nagy szórás” logikáját követve, különös figyelmet fordítva az érzékeny termékpályákra és az értékláncok szerkezetére. A következő két fejezetben a környezeti dimenzió (externáliák, végrehajtás, mérési viták), majd a szabályozási szűrők (élelmiszer-biztonság, állatjólét, jogi architektúra) kérdéseit elemezzük. Ezután a politikai gazdaságtani fejezet azt értelmezi, miért válik a Mercosur-ügy ennyire polarizálttá, végül a szakpolitikai következtetések és a záró megállapítások összegezik, milyen intézményi és alkalmazkodási tanulságok adódnak az Európai Unió és – közvetve – Magyarország számára.

Elemzési keret: szűrt liberalizáció és a kettős mérce kockázata

Az EU–Mercosur megállapodás agrárhatásairól folytatott vita egyik visszatérő félreértése az, hogy a felek – és gyakran az elemzők is – úgy beszélnek róla, mintha tökéletes liberalizációról lenne szó, ahol a vámok eltűnnek, az áruk pedig akadálytalanul áramlanak, és a piacról kiszorulnak a kevésbé hatékony termelők. Ez a kép egyszerre túlságosan egyszerű és félrevezető. A megállapodás lényege inkább a szűrt liberalizáció: a piacnyitás szándéka megjelenik, de a tényleges hatást intézményi szűrők rétegei alakítják – egy részük valódi védelmet ad, más részük csak papíron létezik, és van olyan is, amelynek a mellékhatása a belső szabályozási pálya elbizonytalanítása. A szűrők léte ebben a keretben nem technikai részlet, hanem a rendszer lényegéhez tartozik: megmondja, hogy a kereskedelempolitika milyen csatornákon enged be versenyt, és hol próbálja a versenyt „civilizálni”.

A tarifális szűrők közül a legfontosabb a vámkontingens: a piacnyitás nem korlátlan, hanem mennyiségi plafonnal szabályozott. A kontingens kettős természetű eszköz. Egyrészt tompítja a közvetlen ár- és jövedelemsokkot a legérzékenyebb

ágazatokban – különösen ott, ahol a Mercosur-országok költségelőnye jelentős (például a marhahús esetében). Másrészt azonban – és ezt a politikai vitákban gyakran elfelejtik – a kontingens a konfliktust nem megszünteti, hanem időben és a szereplők között szétteríti: a kérdés nem az, hogy lesz-e verseny, hanem az, hogy mekkora, mikor és kinek a kárára. A szűrt liberalizáció ezért hajlamos tartós politikai vitát generálni: nem ad egyértelmű lezárást, hanem folyamatosan újratárgyalható (Gohin & Matthews, 2025; Pelikán & Döbeling, 2020).

A nem tarifális szűrők (SPS-szabályok, megfelelőségértékelés, nyomon követés) első látásra az EU erősségei: papíron ezek biztosítják, hogy az import csak akkor léphet be, ha megfelel az uniós élelmiszer-biztonsági követelményeknek. A jogi szakirodalom egyik fontos állítása valóban az, hogy az EU formálisan megtartja az állati eredetű élelmiszerekre vonatkozó szigorú standardjait, és az importot SPS-eszközökkel, megfelelőségi rendszerekkel próbálja kontrollálni (Leśkiewicz, 2025). De a kulcsszó itt a „formálisan”. A rendszer minőségét nem a szabály létezése, hanem a végrehajtási kapacitás adja: az ellenőrzés gyakorisága, a nyomon követés hitelessége, a szankciók alkalmazhatósága, az információs aszimmetriák kezelése. A szűrt liberalizáció logikája itt válik kormányzási dilemmává: a kereskedelemkönnyítés ösztöne a technikai akadályok csökkentése felé tol, az élelmiszer-biztonsági logika viszont a kontroll fenntartását követeli. Ugyanabban az intézményrendszerben kell gyorsítani és fékezni – és ez ritkán megy feszültségek nélkül.

A fenntarthatósági és erdőirtás-ellenes szűrők a vita legérzékenyebb pontjai. A kereskedelmi megállapodások környezeti fejezetei gyakran látványosak, de kompromisszumokra épülnek: deklarációkban erősek, kikényszeríthetőségben gyengék. Ezt az ambivalenciát több elemzés központi problémaként kezeli: ha a környezeti vállalások betartásának elmulasztása nem szankcionálható, akkor a megállapodás olyan ösztönzőket hozhat létre, amelyek felgyorsítják a földhasználat változását, az erdőirtást és a biodiverzitás csökkenését, miközben az uniós termelőknek viselniük kell a szigorúbb normák költségeit (de Oliveira et al., 2024; Heyl et al., 2021). A „kormányzási rés” ebben a keretben azt jelenti, hogy a célok és az eszközök között rés alakul ki: a cél a fenntarthatóság, az eszköz viszont túl gyenge ahhoz, hogy a piaci ösztönzőket valóban átírja.

Különösen éles figyelmeztetés, hogy az EU erdőirtás-ellenes szabályozása és a Mercosur-megállapodás együttese nem várt kikapukat nyithat: a szabályozás logikája önmagában nem garantálja, hogy a gyakorlatban is kizárható az erdőirtáshoz kapcsolódó termékek beáramlása (Fuchs et al., 2024). A szűrt liberalizáció nyelvén ez azt jelenti, hogy a szűrő porozitása nem mellékes paraméter, hanem a hatások egyik fő meghatározója. Ha a szűrő nem zárja ki az átszivárgást, akkor nemcsak környezeti károk keletkeznek, hanem a belső piacon megjelenik a kettős mérce érzete is: a hazai termelő megfelel, a külső beszállító pedig – legalábbis a percepció szerint – megkerüli a korlátozást.

A kettős mérce alkalmazása valóságos és jelentős kockázat: ha az EU a saját termelőire vonatkozó előírásokon szigorít, miközben az import mögött más standardok, más ellenőrzési kapacitások és más szankciós valóság áll, akkor a belső normák könnyen versenyhátránnyá válhatnak. Az egyenlő versenyfeltételek problémája

intézményi természetű: nem az a kérdés, hogy kinek van igaza, hanem az, hogy miként tehető összehasonlíthatóvá két eltérő szabályozási rezsim terméke. A vitában erre adott válaszként jelenik meg a „tükrözési” (*mirror clause*) logika – de itt még a mérés sem triviális. A marhahús-előállítás klímahatásának összehasonlításánál például nem mindegy, hogy tömeg- vagy pénzürtékalapú egységet használunk; a mérőszám megválasztása politikai jelentőséget kap, mert attól függ, mi számít jobb vagy rosszabb termelési rendszernek (Wang et al., 2024).

A kettős mérce nemcsak az import esetében jelenik meg; van egy belső mechanizmusa is. A kereskedelempolitika ugyanis visszahat a belső szabályozási pályára. A friss irodalom szerint az EU-ban megjelent a szabályozási „lehülés”: az állatjóléti reformok politikai mozgásterét szűkítette a Mercosur-tárgyalások logikája, mert – mint korábban említettük – a döntéshozók óvatosabbá váltak a szigorításokkal, nehogy rontsák a tárgyalási pozíciókat (Del Pupo, 2025; Duina, 2025). Ez a szűrt liberalizáció egy sajátos mellékhatása: miközben kifelé piacot nyit, befelé fékezheti a reformokat. A rendszer szemszögéből ez különösen fontos, mert a társadalmi elfogadhatóság sokszor éppen a belső normák következetességén múlik. Ha a külkereskedelmi alku ára a belső reformok halasztása, akkor a megállapodás nemcsak gazdasági, hanem legitimitási deficitbe is ütközhet.

A szűrt liberalizáció elemzési kerete akkor teljes, ha a szűrőket nem külön-külön, hanem együtt látjuk. A tarifális korlát fékezi, de nem szünteti meg az áruforgalmat; az SPS-szűrő papíron erős, de hatása az ellenőrzési kapacitáson múlik; a fenntartásági szűrő politikailag látványos, de gyakran gyengén kikényszeríthető; a belső reformpálya pedig nem külső adottság, hanem a tárgyalások során kialakuló ösztönzők, engedmények és nyomás hatására maga is velük együtt alakul (vagyis a tárgyalások által meghatározott). Ehhez járul egy stratégiai szempont: a kereskedelem nemcsak árumennyiségeket mozgat, hanem kockázatot is továbbít a globális hálózatokon; a klímaeredetű, összetett kockázatok a kereskedelmi kapcsolatok révén is importálhatók (Keys et al., 2025). Ugyanakkor a kereskedelem adaptív szerepe sem zárható ki: bizonyos régiókban a kereskedelem képes mérsékelni a jövőbeli klímasokkok jóléti következményeit (Bajaj et al., 2025). A rendszer kettős természetű: egyszerre működhet stabilizátorként (afféle pufferként), és egyszerre lehet a sérülékenység csatornája is, amelyen a baj tovagyűrűzik. Hogy végül melyik oldala kerekedik felül, azt nem elvi deklarációk döntenek el, hanem nagyon is prózai intézményi részletek: a szűrők tényleges minősége és következetes kikényszeríthetősége.

Végül a szűrt liberalizáció magyarázatot ad arra, miért tartós a Mercosur-ügy körüli konfliktus. A vita nem azért éles, mert a megállapodás mindent felforgat, hanem mert bár nem felforgató, mégis beavatkozó: kicsi aggregált és nagy elosztási hatást ígér, miközben a normák és a végrehajtás közötti rés állandó gyanút kelt. Ha egy rendszerben a nyereség diffúz, a veszteség koncentrált, és a kettős mérce percepciója hitelesnek tűnik, akkor a politikai ellenállás nem rendellenesség, hanem intézményi önvédelem. A cikk további részében ezért nem pró és kontra állításokat ütköztetünk, hanem azt vizsgáljuk, mely szűrők hogyan működnek a gyakorlatban, hol porózusak, és milyen visszacsatolásokkal alakítják a mezőgazdaság alkalmazkodási pályáját.

Gazdasági hatások: kicsi összeg, nagy szórás

A gazdasági hatások tárgyalásakor érdemes rögtön az elején leszámolni a közbeszédben makacsul élő két leegyszerűsítéssel. Az egyik szerint a megállapodás egész ágazatokat elsöpör; a másik szerint aligha számít. A nemzetközi irodalom szerint mindkét állítás túlzó: az EU egészére vetített aggregált hatás ugyanis tényleg szerény, ugyanakkor az agrár- és élelmiszer-ágazaton belül a hatások erősen differenciáltak, és a különbségek nem csupán termékek, hanem térségek, gazdaságtípusok és az értékláncban elfoglalt pozíciók szerint is eltérők (Ferrari et al., 2025; Gohin & Matthews, 2025). A megállapodás tehát nem „nagy robbanás”, hanem inkább egy olyan változás, amelynek szórása nagyobb, mint az átlaga – és a politikai konfliktusok éppen ebből a szerkezeti sajátosságából táplálkoznak.

Az aggregált hatás szerénysége önmagában nem meglepő. A friss modellezési és szakpolitikai jellegű összegzések azt sugallják, hogy a liberalizáció nem teljes, hanem több ponton korlátozott: a vámkontingensek, a részleges nyitás, valamint a nem tarifális szabályozás fennmaradása eleve tompítja a volumenhatásokat. Ráadásul az EU tagállamaiban a mezőgazdaság súlya csekély, így még érdemi ágazati elmozdulások is csak kismértékű összhatást produkálnak. A szerény aggregált hatás ugyanakkor nem jelent semlegességet: a kérdés nem az, hogy az EU összesen mennyit nyer, hanem az, hogy ki alkalmazkodik, milyen áron, és van-e kompenzációs vagy alkalmazkodási lehetőség (Baltensperger & Dadush, 2019; Ferrari et al., 2025). Ezt a képet árnyalja az is, hogy a regionális agrárliberalizáció hatásai nem csak kétoldalúak: harmadik piacokon és más termékpályákon is lehetnek átrendeződések (Heerman & Riché, 2015).

A termékpályaszintű eredmények itt válnak igazán kézzelfoghatóvá. A szakirodalom különös egyetértéssel emeli ki a marhahúst mint legérzékenyebb pontot: a Mercosur-országok költségelőnye és termelési potenciálja ezen a piacon a legerősebb. Ezért minden – akár korlátozott – piacnyitás is rögtön megmozdítja a szereplők fejében a referenciaárat és a jövedelmi kalkulációkat: előbb az árral és a jövedellemmel kapcsolatos várakozások billennek el, aztán – a piaci alkalmazkodás logikája szerint – maguk az árak és a jövedelmek is gyorsan elmozdulhatnak. Ugyanakkor a friss becslések fontos finomítást tesznek: a vámkontingensek miatt a hatás nem „szabadesés”, hanem „szabályozott lejtő”. Ez tompíthatja a közvetlen jövedelemsokkot, de nem szünteti meg a sérülékenységet, mert a verseny nyomása így is megjelenik – csak éppen kisebb erővel, de nagyobb politikai jelentőséggel (Gohin & Matthews, 2025). A baromfiágazatban hasonló várható: a költségkülönbségek és a termelési rendszerek eltérései miatt a verseny várhatóan erősödik, még ha az import tényleges növekedése a kontingensek és a nem tarifális feltételek miatt korlátozott marad is (Krzyzanowski, 2025; Pelikán & Döbeling, 2020).

A cukor és részben a rizs gyakran másodvonalbeli témaként kerül elő, pedig a konfliktus logikája itt is ugyanaz: olyan termékekről van szó, amelyek esetében a nemzetközi versenyben a költség és a szabályozási környezet különbségei nagy szerepet játszanak, és ahol az EU belső szerkezeti alkalmazkodása eleve feszültségekkel teli. A korábbi és a frissebb értékelések abban megegyeznek, hogy ezek a szegmensek

az „érzékeny” kategóriába tartoznak, és ezért a liberalizációt itt is inkább fékezik, mint gyorsítják (Ferrari et al., 2025; Pelikán & Döbeling, 2020). A gazdasági hatás e termékeknel nem feltétlenül volumenben, hanem árképzésben és alkuerőben csapódhat le: ha az import fenyegetése hiteles, az már önmagában befolyásolhatja a belső árazási és szerződéses viszonyokat. Nem véletlen, hogy a cukor körül is képes eldurvulni a vita: a brazil cukornádágazathoz kötődő kereskedelmi és fenntarthatósági narratívák kifejezetten mérgezték a tárgyalási klímát (Follador et al., 2021).

A nyerteseket illetően a szakirodalom óvatosabb. Több munka szerint a tejtermékek és a sertéshús esetében tényleges exportlehetőségek nyílnak, mert az EU ezekben a szegmensekben versenyképes, és a Mercosur-piacokon a jövedelmi és a fogyasztási szerkezet kedvezhet az uniós kivitelnek (Ferrari et al., 2025; Krzyzanowski, 2025). Itt azonban egy tipikus kereskedelempolitikai paradoxon jelenik meg: a potenciális nyereség sokszor ott keletkezik, ahol nem a vámok képeznek belépési korlátokat, hanem a szabványok, a logisztika, a feldolgozói kapcsolatok és a marketing. Vagyis a nyereség nem automatikus, és nem is azonnali, elérése intézményi és piaci kapacitásokat igényel. Ez a különbség magyarázza, hogy a megállapodás miért képes egyszerre exportbővülést ígérni és erős belső ellenállást kiváltani: az importverseny közvetlenül érzékelhető, az exportnyereség pedig gyakran feltételes.

A tagállami és a gazdaságtípus szerinti eltérések tovább erősítik ezt az aszimmetriát. A holland gazdaságról készült hatásvizsgálatok például azt mutatják, hogy az ágazati hatás farmtípusonként eltérhet: bizonyos szegmensekben kedvezőbb vagy semleges jövedelmi hatások jelentkezhetnek, miközben a marha/borjú ágazat érzékenyebb marad (Carrico et al., 2020; van Berkum et al., 2025). Hasonló tagállami fókuszú előzetes értékelések másutt is készültek; az osztrák vizsgálat például ugyancsak kiemeli, hogy az érintettség termékpályánként és gazdaságtípusonként szóródik, és a politikailag érzékeny ágazatokban a kockázatok arányaikban nagyobbak lehetnek (Sinabell et al., 2020). A tanulság ebből az, hogy az EU-n belül a megállapodás hatásai nem országátlagokként, hanem szerkezeti pozíciókként értelmezendők. Ahol koncentrált, exportorientált feldolgozás és integráció van, ott a külpiazi nyereség gyorsabban jelentkezik, ahol viszont extenzív és szabályozási költségekkel terhelt termelés dominál, ott az importnyomás erősebben fáj.

Ezzel elérkezünk a gazdasági hatások egyik kulcskérdéséhez, amelyet a közbeszéd hajlamos alulértékelni: az értékláncszerkezethez. A kereskedelmi megállapodásból fakadó sokk nem mindig ott csapódik le, ahol a termelés történik. Gyakran a feldolgozóipar, a nagykereskedelem és a kiskereskedelem „fordítja le” a nemzetközi versenyt a farmok szintjének árnyelvére. Ha a feldolgozás koncentrált, akkor az importfenyegetés (vagy importalternatíva) az alkupozíciók újrendezéséhez vezethet: a termelői árakra nehezedő nyomás nő, miközben a fogyasztói árak nem feltétlenül csökkennek arányosan. Ez a mechanizmus adja meg azt a nagyon is kézzelfogható mikroalapot, amely nélkül az aggregált számok félrevezetőek: miközben összesítve csak csekély hatás látszik, a valóságban a lánc különböző pontjai között éles elosztási konfliktus bontakozik ki, és ennek terhe-haszna nem ott csapódik le, ahol a termelés történik. A lengyel élelmiszeripari szerkezettel foglalkozó egyik kutatás a fenntartható koncentráció jelenségét éppen ebben a kontextusban tárgyalja: a szerzők szerint

a szerkezeti alkalmazkodás és a piaci erő összjátéka döntheti el, hogy a kereskedelmi nyitás kinek kedvez (Szajner et al., 2025).

A friss irodalom egy másik fontos hozzájárulása, hogy a vitát részben elmozdítja a helyettesítés leegyszerűsítő képétől. Két, kifejezetten komparatív szemléletű tanulmány a Mercosur és az EU agrártermelési potenciálját, illetve az agrár- és élelmiszer-kereskedelem versenyképességi és komplementaritási mintázatait vizsgálja (Ambroziak et al., 2025; Bułkowska & Ambroziak, 2025). Ezek arra utalnak, hogy bár a kereskedelem alaplogikája a kölcsönös nyereség, a hatások termék- és minőségi szegmensenként erősen eltérhetnek: vannak területek, ahol a két blokk kínálata részben kiegészíti egymást. Ez a megállapítás azonban nem megnyugtató az érzékeny ágazatok számára. Inkább azt jelenti, hogy a megállapodás gazdasági hatása mozaikos: egyes csatornákon importversenyt hoz, más csatornákon export- és inputlehetőséget, és a végső mérleg attól függ, hogy a szereplők mely mozaikdarabhoz kötődnek.

A gazdasági hatások közül külön figyelmet érdemel a kumulatív sokk lehetősége. A Mercosur-megállapodás nem vákuumban születik, hanem egy olyan kereskedelempolitikai portfólió részeként, amelyben több bilaterális megállapodás együtt alakítja át az EU élelmiszer-gazdaságának versenykörnyezetét. A kumulatív hatás lényege, hogy a marginális sokkok összeadódnak: ami önmagában kicsi, az portfólióban strukturális jelentőségű lehet (Ferrari et al., 2025). Ez különösen igaz azokban az ágazatokban, ahol a jövedelmek eleve ciklikusak, a beruházások hosszú távúak, és a kockázatok (időjárás, inputárak, piaci árak) egyszerre változnak. A megállapodás tehát nemcsak ár- és mennyiségi, hanem bizonytalansági kérdés is: mennyire változik a jövőbeli jövedelemeloszlás és a kockázati profil?

Idekapcsolódik a kereskedelem és a kockázat viszonya. A globális kereskedelem képes stabilizálni (például hiányt pótol, sokkokat simít), de sérülékenységet is közvetíthet. A kereskedelmi hálózatokon keresztül a klímaeredetű sokkok is átterjedhetnek a láncokra; ugyanakkor a kereskedelem az alkalmazkodást segítheti más térségekben (Bajaj et al., 2025; Keys et al., 2025). E kettősség gazdasági értelmezése egyszerű: a kereskedelem növeli a hatékonyságot és a választékot, de növeli a rendszerek összekapcsoltságát – és ezzel a sokkok terjedési sebességét is. Az EU–Mercosur megállapodás gazdasági hatásait ezért nem elég statikus ár- és mennyiségi metszetben vizsgálni; az is fontos kérdés, hogy a láncok mennyire válnak ellenállóvá vagy sebezhetővé.

Most pedig térjünk vissza ahhoz az állításhoz, amellyel kezdtünk: az összeg kicsi, a szórás nagy. A közgazdasági irodalom nagy erénye, hogy kijózanít: nem ígér csodát, és nem jósol összeomlást. A közgazdasági irodalom nagy korlátja viszont az, hogy a legfontosabb kérdések egy részét nem tudja egyenletekkel lezárni. Mert a megállapodás gazdasági hatása végső soron attól függ, hogy a szűrők (kontingensek, SPS, megfelelés) mennyire működnek, a láncok mennyire koncentráltak, az alkalmazkodási csatornák (export, minőségi differenciálás, technológiai váltás) mennyire nyílnak meg, és hogy a kockázatok milyen pályán mozognak. A gazdasági hatás tehát nem pusztán eredmény, hanem rendszerreakció: az intézmények, piaci szerkezetek és a szereplők stratégiáinak közös mozgása. Ha ezt a reakciót nem értjük, akkor a számok vagy túl kicsinek tűnnek ahhoz, hogy érdekeljenek minket, vagy túl nagy félelmet keltenek ahhoz, hogy kezelni tudjuk őket.

A modellek itt megállnak, de a vita nem: a kereskedelem által kiváltott mennyiségi elmozdulások mögött földhasználati és kormányzási kérdések állnak. Ha az ösztönzők a termelés bővítésére sarkallnak, akkor kis aggregált hatás mellett is lehet nagy a nem internalizált externália. Ezért a következő fejezetben nem az árakat, hanem a szűrőkön átszivárgó környezeti költségeket vizsgáljuk.

Környezeti dimenzió: externáliák, végrehajtás és mérési viták

A környezeti dimenzióval kapcsolatban a közgazdász hajlamos kétféle hibát elkövetni. Az egyik, hogy mindent pénzre vált, mintha az erdőirtás vagy a biodiverzitási veszteség csak egy újabb költségsor lenne a jóléti mérlegben. A másik, hogy éppen ellenkezőleg: a kérdést erkölcsi vitává emeli, mintha a gazdasági ösztönzők és az intézményi kényszerek nem számítanának. A Mercosur-megállapodás környezeti fejezetei éppen azért izgalmasak, mert a két világ összeütközik: a kereskedelmi ösztönzők a termelés bővítésére készíthetnek, a környezeti célok viszont korlátot kívánnak szabni ennek a bővülésnek. Nem arra kell választ adnunk, hogy vajon fontos-e a környezet – mert fontos. A kérdés az, hogy a szabályok képesek-e átírni a piaci ösztönzőket, vagy csak jó szándékú mellékletként maradnak a megállapodás lapjain (Harrison & Paulini, 2024; Heyl et al., 2021).

A környezeti fejezetek egyik kulcsszava a fenntarthatóság, de a fenntarthatóság itt nem filozófiai fogalom, hanem kormányzási probléma. A friss jogi és politikai gazdaságtani irodalom azt hangsúlyozza, hogy a kereskedelmi megállapodások környezetvédelmi vállalásai gyakran kompromisszumos architektúrák: deklarációkban erősek, kikényszeríthetőségben gyengék. Ez az ambivalencia nem véletlen, hanem a tárgyalások logikájából következik. A kereskedelempolitika természete az alku: a felek olyan szöveget írnak, amelyet mindkét oldal ratifikálni tud, és ez gyakran a szankcionálhatóság rovására megy. A probléma ott keletkezik, amikor a környezeti célok és a piaci ösztönzők között rés alakul ki: a cél az erdőirtás fékezése, az ösztönző viszont a termelés bővítése – és ha az eszköz gyenge, akkor a rendszer a saját ösztöne szerint működik (de Oliveira et al., 2024; Heyl et al., 2021).

A Mercosur-ügyben az erdőirtás nem egy téma a sok közül, hanem szimbolikus és valóságos gócpont. Szimbolikus, mert az EU közvéleményében a dél-amerikai agrár-export gyakran összekapcsolódik az amazóniai erdőpusztítás képével. Valóságos, mert a földhasználat megváltozása és az agrártermelés bővülése közötti kapcsolatot a szakirodalom nem vitatja: ha növekszik a kereslet bizonyos termékek iránt, és ha a termelés bővítése új területek bevonásával történik, akkor az erdőirtás kockázata emelkedhet. Egy friss kutatás éppen arra figyelmeztet, hogy az EU erdőirtás-ellenes szabályozása (*due diligence* logika) ellenére is maradhatnak olyan kiskapuk, amelyeken a Mercosur-kereskedelem ösztönzői átsurranhatnak (Fuchs et al., 2024). A szabályozásnak ez a porozitása a környezeti dimenzióban különösen veszélyes, mert egyszerre kétféle kárt okoz: egyrészt tényleges ökológiai kárt, másrészt legitimitási kárt idéz elő, amikor a belső európai szabályozási szigor kettős mércének tűnik a piaci szereplők szemében.

A környezet-gazdaságtani vitákban az egyik oldal gyakran követel bizonyítékokat. Nos, ilyen bizonyítékok vannak, de nem olyan formában, ahogyan azt a közpolitikai viták résztvevői szeretik: nem egy-egy számra, hanem többretegű empiriára lehet hivatkozni. A globális összevetések például arra jutnak, hogy az erdőirtás világszerte rontja a talaj biodiverzitását és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat; vagyis az erdőirtás költsége nem merül ki a nettó szén-dioxid-kibocsátás növekedésében, hanem mélyebb ökológiai funkciók sérülnek (Qu et al., 2024). A mezőgazdasági célú erdőirtás biodiverzitásra gyakorolt hatásai ráadásul heterogének: az ökológiai szűrés logikája szerint a veszteség attól függ, milyen ökoszisztémát vált fel a mezőgazdasági terület, valamint milyen fajösszetétel és élőhelystruktúra sérül (Hua et al., 2024). A legújabb, nagy ívű szintézisek pedig arra figyelmeztetnek, hogy az emberi tevékenység és a biodiverzitás kapcsolata nem lineáris és nem homogén; ez pedig óvatosságra int akkor, amikor határozott állításokat fogalmazunk meg, de nem ad felmentést a kockázat kezelése alól (Keck et al., 2025).

A környezeti dimenzió másik eleme a *klíma és a kereskedelmi hálózatok kapcsolata*. A közbeszédben a klímahatás gyakran úgy jelenik meg, mint termelési lábnyom: mennyi szén-dioxid-egyenérték jut egy kilogramm termékre. Ez fontos, de a rendszer szempontjából nem elegendő információ. A globális kereskedelmi hálózatok ugyanis nemcsak termékeket, hanem sokkokat és kockázatot is közvetítenek. Egy friss tanulmány szerint a kereskedelmi kapcsolatok révén összetett klímakockázatok (például egyidejű hóhullámok és aszályok) tovaterjedhetnek a láncokon: ott is okoznak áringadozást és ellátási zavarokat, ahol a fogyasztás önmagában stabil lenne (Keys et al., 2025). Ugyanakkor a kereskedelem kiegyenlítő hatása is: a jelenlegi élelmiszer-kereskedelem képes mérsékelni a jövőbeli klímaváltozás hatásait, különösen alacsonyabb jövedelmű országokban (Bajaj et al., 2025). A Mercosur-megállapodást környezeti szempontból tehát nem értékelhetjük egyértelműen jónak vagy rossznak: a kereskedelem egyszerre növelheti a hatékonyságot és a sebezhetőséget, és a végső hatás azon múlik, hogyan épülnek be a kockázatok a szabályozásba és a láncok működésébe.

A környezeti viták harmadik rétege a *mérés*. A technikai részletek itt duzzadnak politikai problémává. Ha azt mondjuk, hogy a marhahús klímahatása nagy, az állítás általában igaz. De amikor két termelési rendszert hasonlítunk össze (például az extenzív legeltetést az intenzív takarmányozási rendszerrel), akkor nem mindegy, milyen funkcionális egységet használunk. Ez a látszólagos módszertani apróság a Mercosur-vitában azonnal normatív kérdéssé válik: mi számít „tisztább” termelésnek, és milyen mérőszám alapján lehet szabályozási követelményeket támasztani? Ha a mérés vitatott, akkor a szabályozás is könnyebben támadható – és a végrehajtás is bizonytalanabbá válik.

A környezeti dimenzióban tehát három kockázat rétegződik. Az első a valódi externália: a földhasználat-változás és a biodiverzitás-vesztés, amelynek költségei nem jelennek meg a piaci árban. A második a végrehajtási kockázat: a szabályok papíron erősek, de a gyakorlatban porózusak lehetnek, és a kereskedelmi ösztönzők átszivárognak rajtuk (Fuchs et al., 2024). A harmadik a mérési vita, amely a szabályozás legitimitását befolyásolja (Wang et al., 2024). A Mercosur-megállapodás környezeti mérlege ezért nem állapítható meg egyetlen számmal, és nem intézhető el egyetlen fejezettel a szerződésben.

Mindez visszavezet a tanulmány elemzési keretéhez. A szűrt liberalizáció környezeti értelemben annyit jelent, hogy az EU megpróbálja a piacnyitást feltételekhez kötni. A kérdés az, hogy ezek a feltételek mennyire képesek ténylegesen befolyásolni a termelési döntéseket. Ha képesek, akkor a kereskedelem és a környezeti célok összeférhetnek – legalábbis részben. Ha nem képesek, akkor a rendszer a saját ösztönzői szerint működik, és a környezeti fejezet a legitimitás díszlete lesz. Ha így van, akkor a vita valójában nem a környezet vagy a kereskedelem dilemmájáról, hanem a végrehajtásról szól: mit tud a jogi és ellenőrzési architektúra a gyakorlatban?

Szabályozási szűrők: élelmiszer-biztonság, állatjólét, jogi architektúra

A kereskedelmi megállapodások világában a szabályozás egyszerre pajzs és csapda. Pajzs, mert az állam és az Unió ezzel védi a fogyasztót, a közegészséget, az állategészséget, a környezetet és – nem mellékesen – a termelők társadalmi elfogadottságát. Csapda, mert minél több a szabály, annál több a végrehajtási pont, ahol a rendszer megbicsakolhat ellenőrzési kapacitás hiányában, információs aszimmetriák miatt vagy egyszerűen azért, mert a kereskedelemkönnyítés ösztöne a gyorsabb és olcsóbb megoldások irányába tolja az intézményeket. Az EU–Mercosur megállapodásnál a szabályozási szűrők ezért nem mellékszálak: a piacnyitás mértéke és elfogadhatósága végső soron azon múlik, hogy a szűrők működnek-e a gyakorlatban, és képesek-e fenntartani a belső normák hitelességét (de Sadeleer, 2025; Heyl et al., 2021).

Az első és legkézenfekvőbb szűrő az *élelmiszer-biztonság*. Az európai közbeszédben az importtal szembeni aggodalmak gyakran egyetlen mondatban sűrűsödnek: nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak a külföldi termelőkre. A jogi szakirodalom ezzel szemben egy árnyaltabb állítást tesz: az EU *formálisan* nem mond le a magas egészségügyi, növény- és állategészségügyi (SPS) standardjairól; az importot elvileg továbbra is megfelelési rendszerek, ellenőrzések és nyomon követési követelmények alapján engedi be (Leśkiewicz, 2025). A szabály rögzítése azonban önmagában nem véd meg; a védelem a végrehajtásban van. Ha a rendszerben az ellenőrzés ritka, ha a nyomon követés hiányos, ha a kockázatalapú szűrés kockázatcsökkentés helyett ellenőrzés-csökkentés lesz, akkor a szabályozási szűrő porózussá válik.

A kereskedelemkönnyítés és a kontroll közötti feszültség itt strukturális. A kereskedelempolitika logikája az akadályok csökkentése, a hatósági eljárások egyszerűsítése, a határidők rövidítése; az SPS-logika viszont ellenőrzést, dokumentációt, auditot és – ha kell – visszatartást kíván. Ugyanabban az intézményrendszerben kell gyorsítani és fékezni. A kettő együtt csak akkor működik, ha megvan a kapacitás és a bizalom: elég ellenőr, elég laboratórium, elég adat, valamint egy olyan jogi környezet, amelyben a szankció nem elméleti fenyegetés, hanem tényleges opció. Ezt a dimenziót a szakirodalom gyakran úgy fogalmazza meg, hogy az SPS-rendszer ereje nemcsak a szabványok szintjétől, hanem a megfelelés bizonyíthatóságától és a végrehajtás hitelességétől függ (Leśkiewicz, 2025).

A második szűrő az *állatjólét*, amely ma már nem „etikai extra”, hanem a kereskedelempolitika egyik konfliktusgenerátora. Az EU-ban az állatjóléti normák nemcsak fogyasztói elvárásként vannak jelen, hanem a termelési rendszerek költségszerkezetébe is beépülnek. Ha ezek a normák belül szigorodnak, akkor a termelő költsége nő; ha olyan import érkezik, amely mögött más normák és más végrehajtási valóság áll, akkor a verseny nemcsak árverseny, hanem normaverseny is lesz. A vita egyik kemény pontja tehát az, hogy lehet-e – és hogyan – az állatjóléti elvárásokat kereskedelmi feltétellé tenni.

A friss irodalom itt egy kellemetlen, de tanulságos jelenséget emel ki: a „szabályozási lehülés” (*regulatory chill*) lehetőségét. Két elemzés szerint az EU–Mercosur-ügy hozzájárult ahhoz, hogy az uniós állatjóléti reformok késlekedjenek, mert a döntéshozók óvatosabbá váltak: a szigorítás külkereskedelmi konfliktust és tárgyalási költséget generálhat (Del Pupo, 2025; Duina, 2025). Ez a mechanizmus a szabályozási szűrők egyik legparadoxabb formája: miközben a kereskedelmi megállapodás elvileg „külső” ügy, valójában belül is változást okozhat – mégpedig úgy, hogy fékezi a normatív reformokat. Ha ez így van, akkor a szabályozási szűrő nem csupán technikai eszköz, hanem a belpolitikai mozgástér egyik determinánsa is.

A piac erre gyakran címkézéssel és differenciálással válaszol: ha a fogyasztó értékeli az állatjólétet, akkor hajlandó lehet többet fizetni, és a termelő kompenzációhoz jut. Ez az elgondolás azonban a gyakorlatban sokkal nehezebben érvényesül. A friss szakirodalom egy átfogó állatjóléti címke kialakítását tárgyalva hangsúlyozza: tudományos, logisztikai és etikai kérdések sora nyílik meg, ha az állatjólét biztosítását egyetlen jelölésben akarjuk összesűríteni (Tuytens et al., 2025). A címke tehát új intézményi vállalkozás is: mérni kell, ellenőrizni kell, és el kell dönteni, hogy mi számít jóllétnek különféle fajok és termelési rendszerek esetében. A szabályozási szűrő logikája itt visszaköszön: ha a címke mögött nincs hiteles ellenőrzés, akkor csak marketingeszköz, és nem oldja fel a kettős mérce érzését.

A harmadik szűrő a *jogi architektúra*: hogyan épül be a környezet, a közegészség és a szabályozási együttműködés a kereskedelmi kötelezettségek közé? A megállapodások klasszikus világa azt sugallta, hogy a kereskedelem „kemény jog”, a környezet és a fejlesztés „puha melléklet”. A Mercosur-ügy egyik tanulsága éppen az, hogy a két logika ma már nem választható szét ilyen könnyen. Több elemzés rámutat: a megállapodás a kereskedelem, a környezet és a fejlesztés kapcsolatát újraértelmezi, de az eredmény gyakran ambivalens, mert a felek egyszerre akarnak magas szintű vállalásokat és ratifikálható kompromisszumot (Harrison & Paulini, 2024; Heyl et al., 2021).

A jogi architektúra egyik legérzékenyebb pontja a határvonal: hol ér véget a politikai együttműködés, és hol kezdődik a kereskedelmi kötelezettség? Egy friss jogi kutatás éppen ezt a választóvonalat elemzi, és azt sugallja, hogy a tervezetben nehéz éles határt húzni a két terület között (de Sadeleer, 2025). Ez a bizonytalanság kétféle következménnyel járhat. Az egyik, hogy a környezeti és állatjóléti vállalások kikényszerítése gyenge marad, mert a felek nem akarják a kereskedelmi vitarendezési gépezetet politikai kérdésekkel terhelni. A másik, hogy a szabályozási együttműködés a gyakorlatban „lehűtő” hatású lehet: ha minden új belső szabályozási lépésnél felmerül a külkereskedelmi konfliktus kockázata, akkor a reformok bevezetése lelassul.

A jogi architektúra és a zöldátmenet összefüggéseit az Európai Zöldmegállapodás helyezi még élesebb megvilágításba. Egy friss elemzés szerint az európai zöldagenda már nemcsak belső szakpolitikai program, hanem a kereskedelmi tárgyalások kerete is: egyszerre erőforrás, amellyel az EU normát exportál, és korlát, mert a partnerek ellenállása miatt a normák tárgyalási költséggé válnak (da Conceição Lima et al., 2026). Ilyen környezetben a szabályozási szűrők politikai jelentősége megnő: a környezet és a jólét nemcsak érték, hanem alku tárgya is.

A végrehajtás kérdését a független értékelések teszik igazán kézzelfoghatóvá. A megállapodás szövegének biztosítékait csak akkor lehet komolyan venni, ha végrehajtható mechanizmusok kísérik őket: ellenőrzési kötelezettségek, jelentéstétel, következmények és – ez a legvitatottabb pont – szankcionálhatóság. Egy közelmúltban készült értékelő jelentés éppen erre figyelmeztet: a fenntarthatósági és szabályozási garanciák erejét nem a retorika, hanem a kikényszeríthetőség adja (Papatheophilou et al., 2025).

A szabályozási szűrők fejezetének tanulsága ezért egyszerre egyszerű és nyugtalanító. Egyszerű, mert a rendszer logikája világos: ha az EU piacot nyit, akkor a belső normákat csak úgy tarthatja meg hitelesen, ha képes a külső megfelelés ellenőrzésére és kikényszerítésére. Nyugtalanító, mert ez nem technikai, hanem intézményi és politikai kérdés: kapacitás, jogi architektúra, vitarendezés és a belső reformpálya mozgásteret egyszerre dönti el, hogy a szűrők valóban pajzsok-e. Ha pajzsok, akkor a szűrt liberalizáció valóban „civilizált piacnyitás” lehet. Ha nem azok, akkor fel erősödik a kettős mérce érzete, és a megállapodás gazdasági hatásain túl a legitimitási válság is tartós marad.

Politikai gazdaságtan: miért ennyire polarizált?

Az EU–Mercosur megállapodás körüli vita azért tűnik időről időre aránytalanul hevesnek, mert a szereplők fókusza eltérő. Az egyik fél a kereskedelemről: piacnyitásról, exportlehetőségről, versenyről, hatékonyságról beszél. A másik fél szeme előtt pedig a rendszer lebeg: normák, végrehajtás, a vidéki lakosság megélhetése, „tisztességes versenyfeltételek” és az a félelem, hogy a belső szabályozási szigor ára végül a termelőkön csapódik le. Amikor a tárgyalás látszólag technikai részletekről (kontingensekről, SPS-protokollokról, fenntarthatósági fejezetekről) folyik, valójában bizalmi kérdések és elosztási konfliktusok kerülnek terítékre. Ez a polarizáció nem kommunikációs hiba miatt áll elő, hanem a dolog lényegéből következik: kicsi össznyereség mellett koncentráltak a veszteségek, a végrehajtás vitatott, a normatív tét pedig nagy.

A konfliktus első forrása az *elosztás*. A gazdasági fejezetben láttuk, hogy az EU egészére gyakorolt hatás a legtöbb modell szerint szerény, miközben egyes termékpályák (különösen a marhahús és a baromfi) nagyobb versenynyomás alá kerülhetnek, a nyereségek pedig sokszor feltételesek, és diffúzan jelentkeznek (Ferrari et al., 2025; Gohin & Matthews, 2025). Politikai értelemben ez az a helyzet, amelyben a veszteségek jól azonosíthatók, a nyertesek viszont kevésbé. A veszteség konkrétan jelentkezik az árakban, a piacok méretében, valamint az állatállomány és a munkahelyek számában. A nyereség viszont gyakran elméleti: nagyobb exportpotenciál, szélesebb választék,

olcsóbb input. A politikai mobilizációban a konkrét veszteségek mindig hangosabban jelennek meg, mint az elvont nyereség. Ezért látszik úgy, mintha a megállapodás körüli vita túlságosan elkeseredett lenne, holott valójában az elosztási szerkezet logikusan termeli ki a heves ellenállást.

A konfliktus második forrása az *agrárpolitika kivételessége* és annak eróziója. Az európai mezőgazdaság sokáig különleges státuszban volt: nemcsak élelmiszert termelt, hanem megőrizte a tájat, a vidéki közösségeket, a kulturális örökséget, és garantálta az ellátás biztonságát is. Ez a kivételesség politikai védelmet jelentett. A friss politikatudományi és politikai gazdaságtani irodalom azonban arra utal, hogy az EU kereskedelempolitikájában az agrárium fokozatosan veszít ebből a státusból: a védelem nem tűnik el, de egyre inkább feltételessé válik, és mindinkább beágyazódik a szélesebb geopolitikai és iparpolitikai alkukba. A Mercosur-tárgyalások ennek iskolapéldái: az agrárium csupán az alku egyik része. Ezt a folyamatot a szakirodalom az agrárium – elmúlóban lévő – kivételességének és a megállapodások átpolitizálásának összefüggésében tárgyalja (Del Pupo, 2025).

A konfliktusok harmadik forrása a *szabályozási hitelesség* – vagy annak hiánya. A megállapodás körüli viták nem függetlenek az EU belső normarendszerétől. Az EU az elmúlt években a zöldmegállapodás és a kapcsolódó stratégiák révén egyre inkább olyan pályára lépett, amelyen a termelés környezeti, állattjóléti, nyomon követhető és inputhasználati feltételei szigorodnak. Ezt az uniós termelők nehezen fogadják el, de a tiltakozásuk még határozottabbá válik, ha úgy érzékelik, hogy a szigor csak rájuk vonatkozik, mert az importált termékek előállítására mögött más standardok és kevésbé szigorú normakövetés áll. Innen nézve a Mercosur-megállapodás nem csupán kereskedelem, hanem a belső normák „piaci tesztje”. A kettős mérce érzete, még ha részben csupán hamis percepció is, politikailag valóságos következményekkel jár: bizalomvesztést és mobilizációt okoz.

A konfliktus negyedik forrása a *fenntarthatóság és az erdőirtás kérdése*, amelyben a szimbolika és a kormányzási realitás különösen közel kerül egymáshoz. A környezeti fejezetekkel kapcsolatban a szakirodalom több helyen ambivalenciát említ: a vállalatok sokszor erősek a retorikában, de gyengék a kikényszerítésben (Harrison & Paulini, 2024; Heyl et al., 2021). A kormányzási résről szóló érvek azért válnak politikailag robbanékonnyá, mert a közvélemény számára könnyen érthető képpé sűrítethetők: „erdőirtásért cserébe olcsó hús”. A valóság persze bonyolultabb, de a politikai mobilizáció általában nem a valóság árnyalt bemutatására épül. Ha a végrehajtás hitelessége kérdéses, akkor a környezet a megállapodás ellenzőinek legerősebb fegyverévé válik.

A polarizáció ötödik forrása a *geopolitika* – és ezzel a vita egy új regiszterbe lép. Az EU–Mercosur megállapodást nemcsak gazdasági hatásai miatt kívánják elfogadtatni, hanem azért is, mert az EU a „nyílt stratégiai autonómia” keretében egyszerre keresi a nyitottságot és a mozgásteret. A Mercosur ebben a logikában egyszerre piac, nyersanyagszállító és agrárpartner, potenciális geopolitikai szövetséges, valamint normaképző és normaexportáló terep: olyan partneri tér, ahol az EU kereskedelmi és együttműködési eszközökkel saját szabályait és standardjait (különösen fenntarthatósági, környezeti és munkajogi elvárásait) igyekszik érvényesíteni. A friss elemzések ezt a dilemmát kifejezetten a Mercosur-ügy kontextusában tárgyalják: hogyan lehet

egyszerre nyitni és közben stratégiai autonómiát építeni, és mi történik, ha e célok egymásnak feszülnek (Martins et al., 2025; Pose-Ferraro, 2026)? Ráadásul a geopolitikai mérleg nem kizárólag kétoldalú: több értelmezés szerint a megállapodás harmadik térségek (például afrikai országok) kereskedelmi pozícióira is visszahat, ami tovább erősíti a „stratégiai” érvelés tétjét (Kohnert, 2019). A geopolitikai keret a belpolitikai vitát is felerősítheti: aki támogatja a megállapodást, gyakran stratégiai szempontokra hivatkozik; aki ellenzi, gyakran szuverenitási vagy normatív érvet hoz fel. Ettől a vita már nemcsak agrárvita, hanem identitásvita is.

Végül van egy, a politikai gazdaságtanban mindig jelen lévő, de ritkán kimondott tényező: a *bizonytalanság*. A megállapodás hatásai részben attól függenek, hogyan működnek majd a szűrők, milyen lesz a végrehajtás, miként reagálnak a láncok, és hogyan alakul a klíma- és a piaci kockázati környezet. A bizonytalanság politikailag termékeny talaj a polarizáció számára. A támogatók a lehetőségeket, az ellenzők a kockázatokat hangsúlyozzák, és mindkét érvelés jogos, mert a rendszer jövőbeli állapotát nem láthatjuk előre. A vitában ezért könnyen bizalmi törésvonal alakul ki, amelynek lényege nem az, hogy kinek van jobb modellje, hanem az, hogy ki hisz a végrehajtásban.

A fejezet tanulsága tehát az, hogy a polarizáció nem a túlpolitikáltság következménye, hanem a téma természetéből fakad. A megállapodás kis aggregált nyereséget ígér, de koncentrált veszteségeket okozhat; a belső normák és a külső verseny közé feszültséget ékel; a végrehajtás hitelessége vitatott; és mindezt geopolitikai narratívák erősítik fel. Ilyen feltételek mellett a konfliktus nem rendellenesség, hanem a rendszer önvédelmi reflexe. A kérdés ezért nem az, hogy miért hangosak a szereplők, hanem az, hogy a szabályozási és kompenzációs eszközök képesek-e úgy kezelni az elosztási és a legitimitási dilemmákat, hogy a vita ne idézzen elő krónikus bénultságot a kereskedelempolitikában.

Szakpolitikai következtetések: nemcsak védekezés, hanem pályamódosítás is

A szakpolitikai válaszok akkor hatékonyak, ha nem általános jelszavakból, hanem célzott beavatkozásokból állnak: a koncentrált veszteségeket ott kell tompítani, ahol keletkeznek; a végrehajtás hitelességét ott kell erősíteni, ahol a rendszer porózus; és az alkalmazkodást ott kell támogatni, ahol reális esély nyílik a pályamódosításra. Ebben a fejezetben ezért nem újramegteremtjük a vitát, hanem az eszköztárat rendezzük el a már azonosított csatornák mentén.

A kereskedelmi sokk nem egyenletesen oszlik el: az alkalmazkodási teher az érzékenyebb termékpályákon koncentrálódik. Ebből az következik, hogy a támogatási és kockázatkezelési eszközök „szétkenése” nemcsak drága, hanem szakmailag téves is. A megfelelő válasz az, hogy az érzékeny szegmensekben átmeneti, célzott stabilizáló eszközöket vetünk be: jövedelemstabilizálási megoldásokat, kockázatkezelési programokat, átmeneti beruházási támogatásokat (technológia, állomány- és telepkorszerűsítés), valamint olyan szaktanácsadási kapacitást építünk ki, amely nem általánosságokat, hanem konkrét alkalmazkodási forgatókönyveket kínál (Ferrari et al., 2025; Gohin &

Matthews, 2025; Pelikán & Döbeling, 2020). A vámkontingensek a megállapodásban eleve egyfajta külső tompítók; a belső szakpolitikának ezeket kell kiegészítenie ott, ahol a piaci nyomás a legközvetlenebbül érinti a termelőket.

A sérülékenység nem csupán termékpálya, hanem az értékláncban elfoglalt pozíció kérdése is. Koncentrált feldolgozás és erős kereskedelmi alkupozíció mellett az importfenyegetés sokszor nem a fogyasztói árakban, hanem a termelőkkel folytatott áralkuban csapódik le: a nyomás tovaterjed a láncban, és ott áll meg, ahol a tárgyalási erő a leggyengébb. Ilyenkor a kompenzáció önmagában nem elég, mert a probléma nem egyszeri veszteség, hanem az alkuerő tartós torzulása. Ezért indokolt a lánc mentén beavatkozni: növelni a szerződések átláthatóságát, fellépni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok ellen, fokozottan ügyelni a verseny tisztaságára, kizárva az erőfölénnyel való visszaélést, és ahol szükséges, szorgalmazni a szervezeti megerősítést (termelői együttműködések, integrációs formák) (Szajner et al., 2025). A cél itt nem a koncentráció megbüntetése, hanem annak elérése, hogy a lánc mentén a kockázatok és a költségek ne egyoldalúan terheljék a termelőket.

A normák nemcsak értékek, hanem versenyfeltételek is. Ha az EU magas szintű SPS standardokat és megfelelőségi követelményeket tart fenn, akkor az import ellenőrzésének és a nyomon követésnek jól láthatóan kell működnie; ellenkező esetben a szabályozás elveszíti hitelességét, és megerősödik a kettős mérce percepciója (Leškiewicz, 2025). A szakpolitikai feladat itt meglepően prózai: megfelelő adat-infrastruktúra, ellenőrzési kapacitás, auditálási és nyomon követési rendszerek kiépítése, kockázatalapú, de ténylegesen kockázatcsökkentő ellenőrzések végrehajtása, valamint alkalmazható szankciók kialakítása. A végrehajtás költséges, de a végrehajtás hiánya még költségesebb: az ár ilyenkor nem a költségvetésben, hanem a legitimitásban jelenik meg.

Ugyanez érvényes a fenntarthatósági vállalásokra: ha a vállalások deklaratívak, de nem kényszerítik ki őket, akkor nemcsak környezeti, hanem kormányzási kockázat is keletkezik (Fuchs et al., 2024; Harrison & Paulini, 2024; Heyl et al., 2021; Papatheophilou et al., 2025). A szakpolitikai feladat ezért nem újabb jelszavak gyártása, hanem a végrehajthatóság erősítése: mit mérünk, hogyan igazoljuk az eredményeinket, és mi a következménye a szabályok megsértésének.

A hosszú távú válasz nem a szerkezet konzerválása, hanem a termelés eltolása a nagyobb hozzáadott érték és a jobb alkalmazkodóképesség felé. Ennek két reális csatornája van.

Az első a minőségi és fenntarthatósági differenciálás, amelyhez intézményi feltételekre van szükség: tanúsításra, megbízható címkézésre, nyomon követésre és marketingkapacitásra. A respiacokról szóló áttekintés kifejezetten azt hangsúlyozza, hogy ezek a piacok akkor működnek, ha a belépési korlátok kezelhetők, és a fogyasztói bizalom fenntartható (Olagunju et al., 2025). Vagyis a prémium nem a jó szándék jutalma, hanem intézményi teljesítmény.

A második csatorna a termelékenység és adaptációs innováció: precíziós működés, megfelelő adatállomány, az erőforrások hatékony felhasználása, valamint kockázatcsökkentő technológiai és szervezeti megoldások. A friss agrárinnovációs irodalom szerint az „agri 4.0” megközelítés lényege éppen ez: a rendszer alkalmazkodóképességének növelése (Cardellicchio et al., 2025), továbbá a tudás- és adatkapacitások

szerepének erősödése (Wang et al., 2025). A szakpolitikai tanulság: az importversenyre nemcsak kereskedelempolitikai, hanem beruházási és tudáspolitikai válasz is adható – és hosszú távon ez a fenntarthatóbb.

Ha a külkereskedelmi alkuk visszahatnak a belső reformokra, akkor a szakpolitika feladata az, hogy a normák változását kiszámíthatóvá, végrehajthatóvá és társadalmilag elfogadhatóvá tegye. A szabályozási lehülés kockázatát több elemzés is tárgyalja az állatjóléti reformok kapcsán (Del Pupo, 2025; Duina, 2025). A válasz nem az, hogy a reformokat leállítjuk, hanem az, hogy pontos menetrendet állítunk össze, és észszerű határidőket adunk az átmenet végrehajtására. Ezen a területen is szükség van a fokozatosságra, az átmeneti támogatásokra, végrehajtható követelmények meghatározására, valamint olyan intézményi kommunikációra, amely nem morálizál, hanem kiszámíthatóságot kínál.

Következtetések

Az EU–Mercosur megállapodás körüli vitát könnyű félreérteni, mert a felszínen a vita vámokról, kvótákról és piacnyitásról szól, miközben a mélyben a rendszer logikája ütközik: milyen feltételekkel engedjük be a versenyt egy olyan európai élelmiszer-gazdasági térbe, amelyben a környezeti, állatjóléti, élelmiszer-biztonsági normák nem egyszerű óhajok, hanem a termelés költségszerkezetének részei. Ezért a megállapodás értelmezése nem állhat meg annak a megválaszolásánál, hogy növekszik-e az import, vagy bővül-e az export. A kérdés az, hogy a piacnyitás és a normarendszer találkozásából milyen elosztási konfliktus és milyen hitelességi próba keletkezik. Fontos ugyanakkor jelezni, hogy bár a tanulmány az élelmiszer-gazdasági dimenzióra koncentrált, a megállapodás politikai gazdaságtani egyensúlyának része az EU ipari (és részben szolgáltatás-) exportjának várható nyeresége is. Ez a nyereség ugyanúgy beépül az elosztási konfliktusokba, mint az agráriumban jelentkező koncentrált veszteségek, és részben ez is magyarázza a vita elhúzódását.

A friss nemzetközi irodalom fő üzenete józan, de nem megnyugtató: az EU egészére vetített aggregált hatás többnyire szerény, miközben a mezőgazdaságon belül a hatások erősen differenciáltak, és ezért politikailag érzékenyek (Ferrari et al., 2025; Gohin & Matthews, 2025; Papatheophilou et al., 2025). A konfliktus kulcsa éppen az, hogy a veszteségek koncentráltak, a nyereségek pedig sokszor feltételesek és diffúzak, ráadásul a végrehajtás minősége bizonytalanságot visz a rendszerbe. Ilyen helyzetben nem a hangos tiltakozás a gond, hanem a csend lenne az.

A cikk elemzési keretétől választott szűrt liberalizáció lényege, hogy a megállapodás nem egyszerű vámcsökkentés, hanem intézményi csomag. A tarifális szűrők (kontingensek) tompítanak, de nem semlegesítenek; a nem tarifális szűrők (SPS, megfelelés, nyomon követés) papíron erősek, de eredményességük a kapacitáson és a kikényszerítésen múlik; a fenntarthatósági vállalások pedig gyakran ott válnak vitássá, ahol a célok és az eszközök között kormányzási rés alakul ki (Fuchs et al., 2024; Heyl et al., 2021; Leśkiewicz, 2025). Ebből következik az egyik központi állításunk: nincs egyetlen hatás, mert a szűrők porozitása, az értékláncok szerkezete és a végrehajtás

hitelessége együtt döntik el, hogy ugyanazt a megállapodást miért éli meg az egyik szereplő lehetőségként, a másik pedig fenyegetésként.

A közgazdasági elemzések tanulsága nem az volt, hogy mindenki veszít, vagy mindenki nyer, hanem az, hogy a hatások mozaikosak. Az érzékeny termékpályák kitettebbek, miközben más ágazatokban exportcsatornák nyílhatnak; a végeredmény pedig sokszor nem farmszinten dől el, hanem az értékláncban, ahol az alkuerő és a feldolgozó koncentráció a kereskedelmi sokkot jövedelemkérdéssé fordítja le (Szajner et al., 2025). A környezeti és szabályozási fejezetek pedig azt tették világossá, hogy a vita legélesebb pontja a hitelesség: ha a fenntarthatósági, élelmiszer-biztonsági és állatjóléti vállalások végrehajtása gyenge, akkor a kettős mérce percepciója erősödik, és ez befolyásolja a gazdasági hatások politikai kezelhetőségét (de Sadeleer, 2025; Harrison & Paulini, 2024).

Magyarország számára mindez azért különösen fontos, mert a hazai élelmiszer-gazdaság egyszerre exportorientált és társadalmilag érzékeny: a külpiaci kapcsolódás lehetőség, de a normákhoz kötött alkalmazkodás költségeinek elosztása belpolitikai tét. A Mercosur-megállapodás nem holnap sokk, inkább középtávú pályamódosító tényező: felerősíti a versenyt és a normák kettős nyomását, és a végrehajtás hitelességét a közpolitika középpontjába emeli. A kérdés ezért nem az, hogy támogatjuk-e vagy ellenezzük a megállapodást, hanem az, hogy képesek vagyunk-e olyan intézményi választ adni, amely mellett a piacnyitás nem a normák feladását, hanem a normákhoz igazított alkalmazkodást jelenti.

Hivatkozások

- Ambroziak, L., Szczepaniak, I., Kiforenko, O., & Zalewski, A. (2025). Comparison of the agricultural production potential of Mercosur countries and the EU in the context of the EU-Mercosur partnership agreement. *Sustainability*, 17(24), 11135. <https://doi.org/10.3390/su172411135>
- Bajaj, K., Mehrabi, Z., Kastner, T., Jägermeyr, J., Müller, C., Schwarzmüller, F., Hertel, T., & Ramankutty, N. (2025). Current food trade helps mitigate future climate change impacts in lower-income nations. *PLOS ONE*, 20(1), e0314722. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0314722>
- Baltensperger, M., & Dadush, U. (2019). *The European Union-Mercosur free trade agreement: Prospects and risks* (Bruegel Policy Contribution, No. 11/2019). Bruegel.
- Bułkowska, M., & Ambroziak, L. (2025). Assessment of competitiveness and complementarity in agri-food trade between the European Union and Mercosur countries. *Agriculture*, 15(23), 2504. <https://doi.org/10.3390/agriculture15232504>
- Cardellicchio, A., Renò, V., Guadagno, C. R., Cellini, F., & Amitrano, C. (2025). Editorial: Agricultural innovation in the age of climate change: A 4.0 approach. *Frontiers in Plant Science*, 16, 1715677. <https://doi.org/10.3389/fpls.2025.1715677>
- Carrico, C., van Berkum, S., Tabeau, A., Jager, J., & Plaisier, N. (2020). *Impacts of the EU-Mercosur trade agreement on the Dutch economy* (Confidential Report, 2020-065C). Wageningen Economic Research. <https://doi.org/10.18174/539424>
- Da Conceição Lima, L. C., Pires, S. M., & Resende, D. N. (2026). Influence of the European Green Deal on international trade agreements: Analysis of the EU-MERCOSUR case.

- Revista de Direito Econômico e Socioambiental*, 17(1), e599. <https://doi.org/10.7213/rev.dir.econ.soc.v17i1.33038>
- De Oliveira, S. E. M. C., Visentin, J. C., Pavani, B. F., Branco, P. D., de Maria, M., & Loyola, R. (2024). The European Union-Mercosur free trade agreement as a tool for environmentally sustainable land use governance. *Environmental Science & Policy*, 161, 103875. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103875>
- De Sadeleer, N. (2025). The draft EU-MERCOSUR agreement drawing the dividing line between policy cooperation and trade. *European Journal of Risk Regulation*, 16(3), 1156–1167. <https://doi.org/10.1017/err.2025.32>
- Del Pupo, E. (2025). Politicisation and agricultural (post-)exceptionalism in EU-Mercosur association agreement negotiations. *Journal of Common Market Studies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/jcms.70028>
- Duina, F. (2025). The animals will have to wait: How the EU-Mercosur deal helped derail animal welfare legislation. *Journal of Common Market Studies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/jcms.70041>
- Ferrari, E., Elleby, C., De Jong, B., M'barek, R., & Domínguez, I. (2025). Trade winds of change: Cumulative effects of bilateral trade agreements on the EU agri-food sector. *Euro-Choices*, 24(2), 11–22. <https://doi.org/10.1111/1746-692X.12467>
- Follador, M., Soares-Filho, B. S., Philippidis, G., Davis, J., de Oliveira, A., & Rajão, R. (2021). Brazil's sugarcane embitters the EU-Mercosur trade talks. *Scientific Reports*, 11, 13768. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-93349-8>
- Fuchs, R., Raymond, J., Winkler, K., & Rounsevell, M. (2024). The EU's new anti-deforestation law has severe loopholes that could be exploited by the forthcoming EU-MERCOSUR trade agreement. *Environmental Research Letters*, 19(9), 091005. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/ad69ab>
- Gohin, A., & Matthews, A. (2025). The European Union-Mercosur association agreement: Implications for the EU livestock sector. *Journal of Agricultural Economics*, 77(1), 22–35. <https://doi.org/10.1111/1477-9552.70010>
- Harrison, J., & Paulini, S. (2024). Reinventing trade, environment and development interlinkages: Lessons from the EU-Mercosur association agreement. *Journal of International Economic Law*, 27(4), 723–740. <https://doi.org/10.1093/jiel/jgae044>
- Heerman, K. E. R., & Riché, S. M. (2015). *Regional trade agreement, global trade implications: EU-Mercosur agricultural trade liberalization* (Conference paper). AAEA & WAEA Joint Annual Meeting.
- Heyl, K., Ekardt, F., Roos, P., Stubenrauch, J., & Garske, B. (2021). Free trade, environment, agriculture, and plurilateral treaties: The ambivalent example of Mercosur, CETA, and the EU-Vietnam free trade agreement. *Sustainability*, 13(6), 3153. <https://doi.org/10.3390/su13063153>
- Hua, F., Wang, W., Nakagawa, S., Liu, S., Miao, X., Yu, L., Du, Z., Abrahamczyk, S., Arias-Sosa, L. A., Buda, K., Budka, M., Carrière, S. M., Chandler, R. B., Chiatante, G., Chiawo, D. O., Cresswell, W., Echeverri, A., Goodale, E., ... Elsen, P. R. (2024). Ecological filtering shapes the impacts of agricultural deforestation on biodiversity. *Nature Ecology & Evolution*, 8(2), 251–266. <https://doi.org/10.1038/s41559-023-02280-w>
- Keck, F., Peller, T., Alther, R., Barouillet, C., Blackman, R., Capo, E., Chonova, T., Couton, M., Fehlinger, L., Kirschner, D., Knüsel, M., Muneret, L., Oester, R., Tapolczai, K., Zhang, H., & Altermatt, F. (2025). The global human impact on biodiversity. *Nature*, 641, 395–400. <https://doi.org/10.1038/s41586-025-08752-2>
- Keys, P. W., Barnes, E. A., Diffenbaugh, N. S., Hertel, T. W., Baldos, U. L. C., & Hedlund, J. (2025). Exposure to compound climate hazards transmitted via global agricultural trade

- networks. *Environmental Research Letters*, 20(4), 044039. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/adb86a>
- Kohnert, D. (2019). *The impact of the EU-MERCOSUR deal on Africa in times of resurging protectionism*. OSF Preprints. <https://doi.org/10.31219/osf.io/6tpa9>
- Krzyzanowski, J. T. (2025). The EU-Mercosur agreement in agriculture: Opportunities and threats for European producers. *European Research Studies Journal*, 28(2), 272–294. <https://doi.org/10.35808/ersj/3978>
- Leśkiewicz, K. (2025). Safety of animal food imported into the European Union in light of the European Union-Mercosur partnership agreement. *Przegląd Prawa Rolnego*, 1(36), 173–187. <https://doi.org/10.14746/ppr.2025.36.1.9>
- Martins, M., Raube, K., & Biedenkopf, K. (2025). Navigating a conundrum: Open strategic autonomy, the European Union and the EU-Mercosur association agreement. *European Politics and Society*, 1–14. <https://doi.org/10.1080/23745118.2025.2601962>
- Olagunju, K., Angioloni, S., & Canavari, M. (2025). Niche markets for sustainable agri-food systems: A systematic review. *Heliyon*, 11(3), e42346. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2025.e42346>
- Papatheophilou, S., Tröster, B., Raza, W., & Coral, L. (2025). *Assess_EU-Mercosur 2.0: Assessing the final agreement text of the association agreement between the EU and Mercosur* (Research Report, No. 23/2025). Österreichische Forschungsstiftung für Internationale Entwicklung. <https://doi.org/10.60637/2025-rr23>
- Pelikán, J., & Döbeling, T. (2020). *EU-Mercosur agreement: Consequences for the agricultural and food sector* (Project Brief, 2020/11a). Thünen Institute of Market Analysis. https://literatur.thuenen.de/digbib_extern/dn062201.pdf
- Pose-Ferraro, N. (2026). Between geopolitics and political economy: The European Union-Mercosur negotiation to form a trade agreement. *Journal of Common Market Studies*, 64(1), 248–267. <https://doi.org/10.1111/jcms.13743>
- Qu, X., Li, X., Bardgett, R. D., Kuz'yakov, Y., Revillini, D., Sonne, C., Xia, C., Ruan, H., Liu, Y., Cao, F., Reich, P. B., & Delgado-Baquerizo, M. (2024). Deforestation impacts soil biodiversity and ecosystem services worldwide. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 121(13), e2318475121. <https://doi.org/10.1073/pnas.2318475121>
- Sinabell, F., Grübler, J., & Reiter, O. (2020). *Implications of the EU-Mercosur association agreement for Austria – A preliminary assessment* (FIW-Research Report). FIW.
- Szajner, P., Pawłowska-Tyszko, J., Łopaciuk, W., & Kosior, K. (2025). Sustainable concentration in the Polish food industry in the context of the EU-MERCOSUR trade agreement. *Sustainability*, 17(12), 5640. <https://doi.org/10.3390/su17125640>
- Tuytens, F. A. M., Lawrence, A. B., & Mullan, S. (2025). A framework for a comprehensive animal welfare label: Scientific, logistic, and ethical challenges. *Animal Frontiers*, 15(2), 61–68. <https://doi.org/10.1093/af/vfaf003>
- Van Berkum, S., Cui, D., Kristkova, Z., & Jager, J. (2025). *Impacts of the EU-Mercosur trade agreement on the Dutch economy: Update of a 2020 study*. Wageningen Economic Research. <https://doi.org/10.18174/685323>
- Wang, T., Kreuter, U., Davis, C., & Cheye, S. (2024). Climate impacts of alternative beef production systems depend on the functional unit used: Weight or monetary value. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 121, e2321245121. <https://doi.org/10.1073/pnas.2321245121>